

**ТРАНСФОРМАЦИЯ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ
СИСТЕМ:**

ОЦЕНКА,
ПРОБЛЕМЫ,
ПЕРСПЕКТИВЫ

тезисы
международной
научно-практической
конференции

Болбас В.С.,
г. Мозырь

ПЕДАГАГІЧНАЯ ДУМКА БЕЛАРУСІ ЭПОХІ АДРАДЖЭННЯ АБ РОЛІ МАРАЛІ Ё РАЗВІЦЦІ АСОБЫ

Прадстаўнікі шматлікіх напрамкаў педагагічнай думкі Беларусі эпохі Адраджэння былі аднадушны ў тым, што ў станаўленні чалавечай асобы галоўным з'яўляецца фарміраванне яе духоўнага свету. Такія погляды сваімі каранямі ўваходзілі ў глыбінныя народныя ўяўленні аб зямным прызначэнні чалавека. У імкненні давесці да людзей першапачатковы сэнс хрысціянскіх ідэй Францыск Скарына і яго паслядоўнікі зрабілі важкі крок у напрамку секулярызацыі маралі. Ухваляючы набыты хрысціянскай этыкі, яны наблізілі іх да жыццёвых рэалій, распачалі ўвядзенне ў духоўныя пошукі свецкіх, жыццёсцвярджальных пачаткаў.

Істотным дасягненнем педагагічнай і грамадскай думкі Беларусі было прызнанне магчымасці і неабходнасці маральнага ўдасканалення кожнага індывіда не столькі дзеля замагільнай адплаты, а ў асноўным дзеля належнай арганізацыі жыцця на гэтым свеце.

Абумоўленасць маральна-выхаваўчых мэт зямнымі патрэбамі людзей не толькі не змяншала, а, наадварот, значна ўздымала ролю маральнага выхавання ў фарміраванні дасканалай, дабрачыннай асобы. У мэтах маральнага выхавання ўсё больш праглядаліся эўдаманістычныя і ўтылітарныя матывы. Абгрунтоўвалася думка, што шчасце і слава любога індывіда з'яўляецца, у рэшце рэшт, вынікам яго высокай духоўнасці.

Абапіраючыся на залатое правіла маральнасці, прадстаўнікі айчыннай педагагічнай думкі абгрунтоўвалі неабходнасць усталявання інтравертнага характару вытокаў чалавечай маралі. Перад маральным выхаваннем ставілася задача развіцця ў выхаванцаў здольнасці самафарміраваць свае паводзіны, самім кантраляваць і рэгуляваць маральнасць уласных учынкаў.

У айчыннай педагагічнай думцы абвяргалася ідэя аб першапачатковай, прыроджанай схільнасці чалавека да зла. Указваючы на маральныя заганы людзей, педагогі-мысліцелі пераконвалі, што гэта ўжо не ад прыроды, а ад дрэнна наладжанай арганізацыі выхаваўчай работы ў грамадстве.

Характэрна, што значна мянялася і агульная арыентацыя навучальных устаноў. Вядома, што на самым пачатку ствараліся яны з адукацыйнымі мэтамі, але паступова на землях Бацькаўшчыны ў іх дзейнасці ўсё больш значнае месца пачынае займаць выхаваўчы аспект. Не выпадкова, што школы нават у афіцыйных дакументах называліся "майстэрнямі чалавечых душ".

Главатских Л.Н.,
г. Минск

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЯЗЫК И ТВОРЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕБЕНКА

1. Овладевая языком родителей, ребенок приобщается к первооснове духовного бытия этноса, которому он принадлежит, поскольку язык — это система кристаллизации, накопления духовного в человеческом бытии. При этом язык через свои структуры: понятийно-мировоззренческую, чувственно-эмоциональную, художественно-образную — дает возможность удовлетворения природной потребности в эстетическом и реализации потребностей в творчестве.

2. Заложённая в природе языка "эвристическая составляющая" позволяет "продуцировать" творчество, понятийным ядром которого является новаторство, реализуя все языковые функции, как философские: коммуникативную, гностическую, номинативную, — так и эстетические: экспрессивную, креативную, коммуникативную.

3. На начальных этапах развития ребенка потребность в творчестве проявляется спонтанно, т.к. заложена в природе человека и выражается, в частности, в:

— создании детских неологизмов (номинативно-креативное начало на этимолого-ценностном фоне языка);

— стихотворчестве, в т.ч. детском фольклоре (считалки, дразнилки) (чувство ритма, мелодика языка как эстетико-ценностного измерения);

— сочинении сказок (попытка выстраивания структуры мира на художественно-образном ценностном фоне языка);